

DOSTĘP DO INFORMACJI GEOLOGICZNEJ I JEJ OCHRONA

ACCESS TO GEOLOGICAL INFORMATION AND ITS PROTECTION

Jan A. Stefanowicz - Kancelaria JURIS Sp. z o.o., Warszawa

Artykuł jest kontynuacją artykułu pt. "Dokumentacja geologiczna, jako źródło informacji geologicznej stanowiącej przedmiot własności intelektualnej" i przedstawia prawne aspekty korzystania i wykorzystywania dokumentacji geologicznych, „gospodarowania” nimi oraz ochrony, w tym zarówno tej przedmiotowej, jako przedmiotu własności intelektualnej, prawno-autorskiej, a także tajemnicą przedsiębiorcy. Ponadto, drugą część poświęcono projektowanym najnowszym zmianom prawa geologicznego i górniczego w części dotyczącej zagadnień informacji geologicznej, dokumentacji geologicznej, bieżącego przekazywania informacji z prac geologicznych oraz próbek geologicznych, które zostały przyjęte przez Radę Ministrów 04 kwietnia 2014 r. W artykule wskazuje się na zagrożenia, jakie mogą płynąć z nowych rozwiązań i przedstawia wnioski de lege lata, de lege ferenda.

Słowa kluczowe: *informacja geologiczna, ochrona informacji geologicznej, dokumentacja geologiczna, poufność dokumentacji geologicznej*

This paper is a second part and a follow-up to the former paper titled „Geological documentation as a source of geological information being a subject to intellectual property rights” and presents legal aspects of using and profiting from geological documentation, its management and protection (both legal and as a subject to intellectual property rights), copyright as well as trade secret. Furthermore, this part is devoted to the newest project of changes to the geological and mining law in terms of geological information, geological documentation, ongoing providing of information stemming from geological works and geological samples – all of them approved by The Council of Ministers on 4th of April 2014. This paper also stresses dangers that may follow new solutions and presents de lege lata, de lege ferenda conclusions.

Key words: *geological information, protection of geological information, geological documentation, confidentiality of geological documents*

Zarządzanie i ochrona informacji w świetle ustawy Prawo geologiczne i górniczne

Podstawowe znaczenie dla dysponowania informacją geologiczną ma rozróżnienie komu to prawo przysługuje oraz do jakich celów udziela się uprawnień do jej wykorzystania. Ustawodawca w art. 98 ust.1 pgg¹ lakonicznie stwierdził, iż organy administracji geologicznej gromadzą, przechowują, chronią i udostępniają informację geologiczną. Tę dyrektywę należy wyklądać, jako normę, w której zawarto uprawnienia i obowiązki organu administracji geologicznej w zakresie zarządzania informacją geologiczną. Oczywiście, to zarządzanie informacją geologiczną ma za przedmiot zarówno samą informację geologiczną, jako określony zasób wiedzy (danych), jak i jej nośniki, czyli różne formy i postaci utwaleń, czyli dokumenty i dokumentacje geologiczne czy to w formie papierowej, czy plików cyfrowych lub zapisów optycznych, fotografii, zdjęć

sejsmicznych i innych postaci wynikających z coraz nowszych form przetwarzania, przekazywania i utrwalania danych. W tym miejscu trzeba wskazać na ten obowiązek, który z przywołanej wyżej normy trzeba wyinterpretować. Obowiązkiem tym jest ochrona i udostępnianie informacji geologicznej. Aby wyłożyć, co pod tą dyspozycją należy rozumieć trzeba wskazać, iż art. 98 pgg ust. 2 zawiera upoważnienie dla ministra do regulacji przepisem wykonawczym tych obowiązków. Minister właściwy do spraw środowiska ma określić, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb gromadzenia i udostępniania informacji geologicznej, organizację i sposób jej przechowywania oraz zakres jej ochrony. Wydając rozporządzenie, minister właściwy do spraw środowiska ma się kierować potrzebami ochrony złóż kopalin, znaczeniem informacji geologicznej, w tym próbek dla badań naukowych oraz rozpoznania budowy geologicznej kraju, a także uwzględni różnice w wymaganiach dotyczących przechowywania i udostępniania informacji geologicznych, w zależności od rodzaju i formy informacji geologicznej oraz jej statusu prawnego.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górniczne (Dz.U. 2011 nr 163 poz. 981 z późn. zm.)

Mając na uwadze te wytyczne nie wchodząc tu dalej w samą treść rozporządzenia² trzeba zauważyć, iż określając sposób przechowywania i zakres ochrony informacji geologicznej minister miał się kierować potrzebą ochrony złóż kopalin i znaczeniem informacji, a więc jak należy tu wywieść mając na uwadze interes publiczny, Skarbu Państwa jak i przedsiębiorców.

Trzeba także dla interpretacji zakresu ochrony przywołać tu istotne regulacje zawarte w art. 99 ust. 3 i 4 pgg, które kształtują uprawnienia przedsiębiorcy, który uzyskał uprawnienia do nieodpłatnego korzystania z informacji geologicznej, a w określonym czasie i warunkach wyłączne prawo do korzystania.

Po pierwsze, jest to prawo do korzystania z informacji geologicznej w celu ubiegania się o wykonywanie działalności koncesjonowanej między innymi w celu wydobywania kopalin ze złóż aktualnie przysługujące w okresie 5 lat od dnia utraty mocy decyzji, na podstawie której wykonano prace będące źródłem informacji, a po drugie jeżeli przed upływem powyższego terminu uprawniony przedsiębiorca uzyska decyzję stanowiącą podstawę dla działalności między innymi wydobywania kopalin ze złóż, to zachowuje wyłączne prawo do korzystania z informacji geologicznej przez czas określony w takiej decyzji oraz dodatkowo przez 2 lata od dnia utraty jej mocy.³ Mając powyższe na uwadze trzeba wywieść, iż ta ochrona i sposoby udostępniania powinny zapewniać to, aby rzeczywiście tylko uprawniony przedsiębiorca mógł korzystać z informacji geologicznej w okresie przysługującej mu wyłączność. Aby to zapewnić ochrona taka powinna obejmować zarówno ochronę w zakresie dostępu do informacji, a więc konkretnie dostępu do dokumentów i dokumentacji geologicznych będących nośnikami tej informacji, a więc zabezpieczać przed nieuprawnionym wglądem i zapoznaniem się z informacją, jak i przed korzystaniem w rozumieniu uzyskiwania legitymacji do użycia informacji geologicznej dla potrzeb innych działalności, które stałyby w sprzeczności z wyłącznym prawem przedsiębiorcy, o którym mowa wyżej. To oznacza, iż regulując udostępnianie informacji i dokonując czynności takiego udostępnienia zarówno w zakresie faktycznym (wglądu), jak i prawnym umów o udostępnieniu z określeniem zakresu możliwego korzystania z informacji działający za Skarb Państwa, sprawujący zarząd informacją, jej piastuni powinni wdrożyć formy ochrony zarówno te materialno – techniczne w zakresie dostępu i te prawne w zakresie przestrzegania, uwzględniania i stosowania takich instytucji jak informacja zastrzeżona w rozumieniu przepisach o informacjach niejawnych, tajemnica przedsiębiorcy, czy ochrona osobistych i majątkowych praw autorskich wynikających z praw własności intelektualnej do niektórych przetworzeń i wszystkich interpretacji stanowiących przedmiot informacji geologicznej.⁴

Korzystanie i rozporządzanie informacją geologiczną – dokumentacjami geologicznymi

Normy stanowiące podstawę do określania uprawnień i ograniczeń przy korzystaniu i rozporządzaniu informacją geologiczną i prawami majątkowymi własności intelektualnej oraz utrwaleniami utworów

Niestety zawsze, gdy chcemy rozpoznać dany dokument, dokumentację geologiczną z punktu widzenia praw do korzystania i rozporządzania danymi geologicznymi, przetworzeniami i interpretacjami składającymi się na informacje geologiczną, a utrwalonymi w tych dokumentach, to musimy każdorazowo takie rozpoznanie przeprowadzić co najmniej równolegle na 3 płaszczyznach, czy obszarach regulacyjnych.

Po pierwsze, oczywiście z punktu widzenia praw do informacji geologicznej regulowanej w art. 98 – 100 pgg, a także w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie tego prawa, po drugie, w obszarze autorskich praw majątkowych, w tym praw zależnych do utworów, jakimi w części są opracowania, przetworzenia i interpretacje,⁵ i po trzecie z punktu widzenia przemysłowej własności intelektualnej do technologii przetworzeń, *know – how*, które mogą być chronione bądź w obszarze praw ochronnych, patentów,⁶ a częściej, jako tajemnica przedsiębiorcy;⁷ przemysłowa, handlowa. Ponadto w zakresie praw własności intelektualnej zarówno tej autorskiej, jak i przemysłowej musimy odnosić się do praw osobistych i praw majątkowych twórców (autorów) mając na uwadze ewentualny charakter utworów pracowniczych, czyli podstawy sporządzenia dokumentów, dokumentacji (umowy o pracę, zlecenia, o dzieło, o wykonanie usług).

Tak więc, inwentaryzując informację geologiczną, czy tworząc jej bazy danych niezbędne jest kompleksowe rozpoznanie, identyfikacja i przeprowadzenie testów na utratę wartości lub praw, tych lub do tych dokumentów. Mając na uwadze opisane wyżej w pkt. 3, 4 oraz w referacie pt. ”Dokumentacja geologiczna, jako źródło informacji geologicznej stanowiącej przedmiot własności intelektualnej” zagadnienia dotyczące własności intelektualnej, jak i ochrony informacji, tajemnicy przedsiębiorcy, to tu należy jedynie wskazać, iż wyraźnie trzeba odróżniać dysponowanie daną postacią utrwalenia informacji geologicznej, egzemplarzem, plikiem cyfrowym, nośnikiem optycznym, magnetycznym itp. od dysponowania i rozporządzania prawami majątkowymi lub od uprawnień wynikających z prawa do korzystania osobistego, zawodowego lub gospodarczego, z odrębnie danych geologicznych lub utworów własności intelektualnej, jakimi są w większości przetworzenia, opracowania i zawsze interpretacje.⁸

² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie gromadzenia i udostępniania informacji geologicznej (Dz.U. 2011 nr 282 poz. 1657)

³ A. Polak „Charakterystyka prawa do informacji geologicznej i prawa do korzystania z niej według standardów i metodologii prawa cywilnego” Zeszyty Naukowe, IGSMiE PAN, nr 83, rok 2012

⁴ A. Kozieł „Wybrane aspekty prawne regulacji własności górniczej i użytkowania górniczego w nowym prawie geologicznym i górniczym” Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego Zakład Publikacji Państwowego Instytutu Geologicznego - Państwowego Instytutu Badawczego, nr 448, 2012 Druk nr 1969 prawo geologiczne i górnicze wraz z projektami aktów wykonawczych (2008)

⁵ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 1994 nr 24 poz. 83 z późn. zm.)

⁶ Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz.U. 2001 nr 49 poz. 508 z późn. zm.);

⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. 1993 nr 47 poz. 211 z późn. zm.)

⁸ Jan A. Stefanowicz „Informacja Geologiczna w nowym prawie Geologicznym i Górniczym”, Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego PIB numer 448/2 (2012), strony 259-264

Rozporządzanie informacją geologiczną

W zakresie korzystania z informacji geologicznej, przez tego, kto poniósł koszt prac, w szczególności prowadzonych na podstawie decyzji lub projektu robót i uzyskał informację geologiczną, posiada uprawnienie do korzystania z wyłącznością w okresie wyłączności na ubieganie się o koncesję eksploatacyjną, jak i po tych okresach wyłączności.

Trzeba jedynie wskazać, iż jedynym uprawnionym w zakresie pełnym tak jak by to wynikało z treści własności do jej przedmiotu, tu do informacji geologicznej jest Skarb Państwa. Nie wchodząc bliżej w zagadnienie, na ile to prawo można identyfikować, jako mienie, prawo majątkowe, niezależne od innych praw majątkowych do wartości niematerialnych i prawnych, to niewątpliwie prawo geologiczne i górnicze mówi o prawie do informacji geologicznej przysługującym Skarbowi Państwa, którym tylko Skarb Państwa może rozporządzać. Natomiast uprawnieni zgodnie z art. 99 ust. 2-4 pgg, a więc ci, którzy ponieśli koszt prac i posiadają prawo do nieodpłatnego korzystania z informacji będą wykonywali jedynie w ograniczonym zakresie uprawnienia wynikające z tego prawa do korzystania i rozporządzania, lecz wyłącznie w granicach określonych przywołanymi przepisami. Jednocześnie zgodnie z obowiązującą ustawą pgg to rozporządzanie może nastąpić wyłącznie przy odpowiednim zastosowaniu przepisów kodeksu cywilnego dotyczących dzierżawy.⁹ Tak, więc tym samym udostępniając dokumenty, dokumentacje, niezależnie od sposobu ich zapisu, utrwalenia, nośnika, będziemy jednocześnie udostępniać je i informację w nich zawartą do korzystania na warunkach licencjonowania jak i dzierżawy.

Ochrona wyników badań i interpretacji tajemnicą przedsiębiorcy

Doktryna nie jest jednomyślna, co do podstawy ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa. Część jej przedstawicieli prezentuje stanowisko opierające się na przyznaniu prawa podmiotowego do tajemnicy przedsiębiorstwa (w doktrynie polskiej stanowisko uzasadniające istnienie prawa podmiotowego do tajemnicy przedsiębiorstwa przyjmuje S. Sołtysiński, który początkowo uznawał możliwość zrekonstruowania prawa podmiotowego do tajemnicy przedsiębiorstwa w oparciu o art. 415 k.c. i art. 3 u.z.n.k., a następnie podobną tezę przyjął na podstawie art. 11 u.z.n.k.¹⁰. Ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji; za istnieniem prawa podmiotowego do tajemnicy przedsiębiorstwa opowiedziała się E. Wojcieszko-Głuszko¹¹, podczas gdy inni twierdzą, że w przypadku tajemnicy przedsiębiorstwa nie istnieje prawo podmiotowe, lecz jedynie faktyczna wyłączność korzystania z sekretu, chroniona przez przepisy o odpowiedzialności deliktowej. Ponadto, za deliktowym modelem ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa opowiedziała się U. Promińska¹². Artykuł 11 u.z.n.k., jak również inne przepisy dotyczące ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa (w szczególności art. 79 p.w.p.) dają podstawy do przyjęcia tezy, iż w odniesieniu do tajemnicy przedsiębiorstwa istnieje prawo podmiotowe,

pomimo iż zasadniczy model ochrony przyjęty przez ustawę o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jest modelem deliktowym, dla którego charakterystyczne jest to, że „nie szuka dobra prawnie chronionego (...). Nie chęć ochrony określonego prawa bezwzględnie przesądza o odpowiedzialności za omawiany czyn, lecz naruszenie ogólnie akceptowanych norm postępowania. Istotą czynu nieuczciwej konkurencji jest, więc naruszenie obiektywnych reguł zachowania obowiązujących każdego przedsiębiorcę w życiu gospodarczym”¹³. Bez kwestionowania ogólnej zasady rządzącej modelem, na którym oparta jest ustawa, można postawić tezę, że w jej ramach dopuszczalne są również inne konstrukcje (np. kreujące prawo podmiotowe). Jak bowiem zauważa L. Górnicki „nawet, jeśli uznamy, że ustawa przyjmuje deliktowy model ochrony, nie musi to jeszcze zamykać drogi koncepcji praw podmiotowych”¹⁴. Przykładem kreowania prawa podmiotowego w ramach komentowanej ustawy jest art. 11, który wymyka się ogólnym zasadom w kilku aspektach (np. zakres podmiotowy tego przepisu jest odmienny niż reszty przepisów ustawy). Przepis ten chroni tajemnicę przedsiębiorstwa przed każdym bezprawnym, a nie tylko nieuczciwym działaniem, co oznacza, że art. 11, w przeciwieństwie do innych przepisów ustawy, nie opiera ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa na podstawie deliktowej, lecz na konstrukcji prawa podmiotowego. Autor podkreśla ten ostatni pogląd i wywodzi ogólniej prawo do ochrony wytworzonych i przetworzonych danych z praw podstawowych, prywatności i ochrony własności.

Propozycje nowych regulacji prawnych

Rada Ministrów po dwu latach procedowania przyjęła w dniu 11 marca 2014 r. projekt ustawy o zmianie ustawy prawo geologiczne i górnicze oraz innych ustaw. Ostateczna treść, uwzględniająca wnioski z posiedzenia RM, która ma być kierowana do Sejmu RP, została ustalona projektem z dnia 04 kwietnia 2014 r.

Obowiązek dokumentowania prac i przekazywania danych, próbek i wyników ich badań

Istotną zmianę w sprawach dostępu do informacji geologicznej przynosi przede wszystkim projekt nowej redakcji art. 82 pgg, dotyczący obowiązku bieżącego dokumentowania przebiegu prac geologicznych oraz bieżącego przekazywania państwowej służbie geologicznej danych geologicznych i próbek geologicznych. Następują tu znaczące zmiany, tak z punktu widzenia podmiotu obowiązującego, jak i terminu oraz zakresu dokumentowania, a także zakresu informacji, która ma być na bieżąco przekazywana państwowej służbie geologicznej.

Obowiązującym do bieżącego dokumentowania prac geologicznych, w tym robót geologicznych oraz ich wyników, mają być tylko przedsiębiorcy, którzy wykonują roboty geologiczne i to co najmniej na podstawie koncesji, decyzji o zatwierdzeniu projektu robót geologicznych, albo na podstawie nowej formy zgłoszenia projektu robót geologicznych, o czym mowa jest w projektowanym art. 82 ust. 1 pgg. Takie określenie hipote-

⁹ Art. 99 ust. 7 pgg w zw. z art. 693-707 k.c.

¹⁰ S. Sołtysiński, *Licencje na korzystanie z cudzych rozwiązań technicznych*, Warszawa 1970, s.170 i n

¹¹ E. Wojcieszko-Głuszko, *Ochrona prawna know-how w prawie polskim na tle prawnoporównawczym*, ZNUJ Pr. Wynał. 2002, z. 81, s. 74-78

¹² U. Promińska, *Prawo własności przemysłowej*, red. U. Promińska, Warszawa 2004, s. 23

¹³ L. Górnicki, *Nieuczciwa konkurencja, w szczególności poprzez wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, i środki ochrony w prawie polskim*, Wrocław 1997, s. 26

¹⁴ L. Górnicki, *Nieuczciwa konkurencja...*, s. 26

zy, co do podmiotu obowiązującego oznacza, iż **formalnie nie będzie nałożonego obowiązku bieżącego dokumentowania prac oraz ich wyników w sytuacji, gdy przedsiębiorca nie wykonuje robót geologicznych, a wykonuje jedynie prace geologiczne nie będące robotami geologicznymi** w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 8. Warto podkreślić, iż w przypadku robót geologicznych w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 11, a wykonywanych bez koncesji, decyzji o zatwierdzeniu lub bez zgłoszenia projektu robót geologicznych – zgodnie z projektowanymi przepisami także nie będzie obowiązku bieżącego dokumentowania tych prac.

Podobnie obowiązek bieżącego przekazywania państwowej służbie geologicznej danych geologicznych i próbek będzie obowiązywał **wyłącznie przedsiębiorcę, który wykonuje roboty geologiczne i to w celu poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalni i tylko tych, które są objęte własnością**, czyli złoża węglowodorów, węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu, kamieni szlachetnych, bez względu na miejsce ich występowania, a także złoża wód leczniczych, wód termalnych i solanek. Ponad to obowiązek taki będzie obejmował tylko przedsiębiorcę poszukującego lub rozpoznającego kompleks podziemnego składowania dwutlenku węgla lub wykonującego otwory wiertnicze służące rozpoznaniu budowy głębokiego podłoża albo wykonującego regionalne badania budowy geologicznej kraju, a także określającego warunki hydrogeologiczne oraz geologiczno-inżynierskie dla potrzeb podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów lub podziemnego składowania dwutlenku węgla. Powyższe oznacza, iż przedsiębiorca lub inny podmiot, który będzie wykonywał prace geologiczne, które nie stanowią robót geologicznych w rozumieniu przywołanych przepisów lub będzie wykonywał roboty geologiczne, lecz w zakresie innych kopalni niż te, o których mowa wyżej lub nawet będzie wykonywał roboty geologiczne, lecz dla innych celów niż enumeratywnie wymienionych w projektowanym przepisie (jw.), czyli choćby dla potrzeb edukacyjnych, turystycznych czy zdrowotnych nie będzie objęty wskazanym obowiązkiem.

Bardzo istotną zmianą jest także znaczne **ograniczenie zakresu rzeczowego obowiązku bieżącego przekazywania informacji państwowej służbie geologicznej. Ma to dotyczyć już tylko danych geologicznych i próbek geologicznych oraz wyników badań tych próbek**, pozyskanych w wyniku robót geologicznych. Oznacza to, iż dane geologiczne przetworzone, jak i ich interpretacje nie będą musiały być na bieżąco przekazywane państwowej służbie geologicznej, a w efekcie mogą w ogóle nie trafić także później, jako dokumentacja do administracji geologicznej lub do NAG. Wynika to z tego, iż zgodnie z art. 93 organowi administracji geologicznej przekazuje się tylko dokumentację geologiczną określoną w art. 88 ust. 2. Jeżeli ustalono i utrwalono dane geologiczne, przetworzenia, opracowania lub sporządzono interpretacje tych danych/przetworzeń/opracowań w innej postaci niż dokumentacja geologiczna, to nie będzie obowiązku przekazywania takich dokumentów administracji geologicznej lub służbie geologicznej. Stanowi to bardzo znaczne ograniczenie informacji dla Skarbu Państwa.

Trzeba także zwrócić uwagę, iż **obowiązek przekazywania próbek geologicznych i wyników ich badań w projektowanych przepisach obejmuje tylko próbki pozyskane w wyniku robót geologicznych, a nie np. robót górniczych, bądź prac geologicznych nie będących robotami geologicznymi**. Podkreślić należy, iż w związku z brakiem definicji próbki, a przy tym utrwaloną praktyką zarówno w obszarze działalności geologiczno-górnictwej jak i badań naukowych, czym innym jest pozyskanie z odwiertu rdzenia lub pobranie bezpośrednio w trakcie robót geologicznych próbki z odwiertu, a czym innym późniejsze pobieranie z rdzeni lub ich części złożonych w magazynach państwowej służby geologicznej, albo magazynach przedsiębiorców, próbek z podziału rdzenia, połówki i ćwiartki rdzenia, płytek do nowych badań, reprocessingów lub nowych badań nad nowymi technologiami, bądź w nowym zakresie po zakończeniu prac geologicznych w wyniku, których pierwotnie taki rdzeń pobrano. Z tego powodu pojawia się co najmniej wątpliwość, czy obowiązek przewidziany w projektowanym ust. 4 art. 82, dotyczący przekazywania próbek nie później niż 60 dni od dnia ich uzyskania, a wyników ich badań nie później niż 14 dni od uzyskania tych wyników, ma dotyczyć tylko pierwotnych próbek i wyników ich badań uzyskanych w toku robót geologicznych prowadzonych w czasie obowiązywania koncesji, realizacji zatwierdzonego projektu robót geologicznych lub w trakcie prowadzenia robót geologicznych na podstawie zgłoszenia. Także tu widać też ograniczenia dostępu służby i administracji geologicznej do informacji geologicznej.

Dokumentacja geologiczna – inwestycyjna złoża węglowodorów

Zgodnie z projektowanym art. 89a pgg wprowadzono nową formę dokumentowania złóż węglowodorów - dokumentację geologiczno-inwestycyjną. Sporządzać się ma ją analogicznie w takim samym celu i przy zachowaniu takich samych wymagań, co do treści jak dokumentację geologiczną złoża kopaliny, poszerzoną o dane inwestycyjne projektu górniczego, a zatem o treści przedstawiane w projekcie zagospodarowania złoża wymaganych w przypadku innych kopalni. Zastosowanie ma mieć także przepis regulujący możliwość dokonywania podziału złoża, dla którego wykonana jest dokumentacja. Tak samo jak w przypadku złoża innych kopalni należy wtedy sporządzić nową dokumentację dla części złoża przewidzianej do zagospodarowania, a dla pozostałej części rozliczenie zasobów złoża w formie dodatku do dokumentacji.

Dodany art. 89a pgg stanowi, zatem iż dodatkowo dokumentacja geologiczno-inwestycyjna złóż węglowodorów określać ma sposób zagospodarowania złoża węglowodorów, zasoby wydobywalne, a także optymalny wariant racjonalnego wykorzystania zasobów tego złoża, w szczególności przez kompleksowe i racjonalne wykorzystanie kopaliny głównej i kopalni towarzyszących oraz technologii eksploatacji zapewniającej ograniczenie ujemnych wpływów na środowisko.

Należy przypuszczać, że dopiero rozporządzenie, które w pełni uwzględni aktualną projektowaną treść komentowanego przepisu, ustali format, zakres i warunki realizacji dokumentacji geologiczno-inwestycyjnej, która jednocześnie spełniać będzie wymogi projektu zagospodarowania złoża. Przy czym trzeba też wskazać, iż delegacja dla ministra, co do zakresu regulacji tym rozporządzeniem, nie wydaje się dostatecznie precyzyjna i adekwatna do potrzeb i funkcji, jaką ta dokumentacja może spełniać. Nieracjonalne wydaje się założenie z góry, iż każda

dokumentacja geologiczno-inwestycyjna złoża węglowodorów będzie taką, która by spełniała wymagane dotychczas kryteria dla możliwości sporządzenia projektu zagospodarowania złoża. Tymczasem nie przewidziano możliwości przygotowania wyłącznie dokumentacji geologicznej w kategorii niższej, którą można sporządzić na danym etapie rozpoznania, a nie może mieć przymiotu inwestycyjnej, bo nie można by sporządzić prawidłowego planu zagospodarowania złoża (sposobu). Trzeba tu też wyraźnie wskazać, iż kluczem do sporządzania komentowanej tu dokumentacji, będą w istocie te szczególnie dla węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych brzeżne, parametry definiujące złoża, a także kategorie rozpoznania.

Zmianie ulega także art. 93 pgg, do którego dodano ust. 4d stanowiący, iż w przypadku, gdy dodatek do dokumentacji geologiczno-inwestycyjnej złoża węglowodorów ma bezpośredni wpływ na warunki określone w koncesji na wydobywanie węglowodorów ze złoża, albo koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złoża węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złoża lub decyzji inwestycyjnej, organ koncesyjny, z urzędu, zmienia koncesję lub decyzję inwestycyjną w zakresie określonym w decyzji zatwierdzającej dodatek.

Odpłatne koprzysztanie z informacji geologicznej

Znaczne zmiany znalazły się także w projektowanym, nowym art. 100 pgg. W katalogu przypadków odpłatnego korzystania z informacji geologicznej, do której prawa przysługują Skarbowi Państwa, w celu wykonywania określonych działalności wyodrębniono teraz oczywiście poszukiwanie i rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz wydobywanie węglowodorów ze złóż, nie obejmuje to jednak robót geologicznych realizowanych na podstawie zgłoszenia.

Istotnej przebudowie uległa regulacja dotycząca odpłatnego korzystania w drodze umowy z informacji geologicznej w postaci ograniczonej już tylko do danych geologicznych. Przepis w nowym brzmieniu enumeratywnie wymienia te przypadki. Są nimi:

- dane dotyczące złoża kopaliny objętych własnością górnictwem oraz złoża wód leczniczych, wód termalnych i solanek objętych własnością górnictwem,
- dane z otworów wiertniczych służących rozpoznaniu głębokiego podłoża lub wykonania regionalnych badań budowy geologicznej kraju
- dane stanowiące wyniki pomiarów geofizycznych.

W dodanym ustępie 3 **przyznano państwowej służbie geologicznej prawo do nieodpłatnego korzystania z informacji geologicznej jedynie w postaci danych geologicznych** w zakresie wykonywanych przez nią zadań państwa w sferze geologii. Jest to bardzo dziwna regulacja, która istotnie redukuje prawa do korzystania z informacji geologicznej przez Skarb Państwa. Nie ma tu ani ustawowej przymusowej licencji ani formuły dozwolonego użytku z własności intelektualnej w obszarze informacji geologicznej z zakresu interpretacji i bardziej zaawansowanych przetworzeń wg. indywidualnych metod (choćby tak jak uprawnienia zastrzeżone Federalnej Służbie Geologicznej w USA).

Zróżnicowanie roszczeń w związku z udokumentowaniem złoża kopaliny

W art. 13 projektu ustawy zmieniającej pgg zaproponowano zmianę art. 15 w obecnie obowiązującym pgg. Przed przystąpieniem do analizy tego artykułu należy wskazać, że obecne

brzmienie art. 15 pgg odbiega od brzmienia art. 15 ust. 1 i 3 pgg zrehabilitowanym wcześniej przez pierwszych autorów Projektu. Art. 15 pgg ma stanowić w ust. 1, że ten, kto rozpoznał złożo kopaliny, z wyłączeniem złoża węglowodorów albo, kompleks podziemnego składowania dwutlenku węgla, stanowiące przedmiot własności górniczej, i udokumentował je w stopniu umożliwiającym sporządzenie odpowiednio projektu zagospodarowania złoża albo planu zagospodarowania podziemnego składowiska dwutlenku węgla oraz uzyskał decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczną tego złoża albo kompleksu, może żądać ustanowienia na jego rzecz użytkowania górnictwem z pierwszeństwem przed innymi, a w ust. 3. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1, wygasa z upływem 3 lat od dnia doręczenia decyzji zatwierdzającej dokumentację geologiczną złoża kopaliny albo dokumentację geologiczną dotyczącą kompleksu podziemnego składowania węgla.

W projektowanym brzmieniu przepis ma dotyczyć tylko pozostałych kopaliny – z wyłączeniem złoża węglowodorów, a okres, przez który przysługuje roszczenie ma ulec skróceniu z 5 lat do 3 lat od dnia doręczenia decyzji zatwierdzającej dokumentację geologiczną. Ponadto doprecyzowano, iż chodzi o dokumentację geologiczną złoża kopaliny (albo dokumentację geologiczną dotyczącą kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla). Przepis art. 15 pgg w obecnym brzmieniu chroni interesy tylko tych przedsiębiorców, którzy ponieśli nakłady na rozpoznanie złoża kopaliny stanowiącej przedmiot własności górniczej oraz udokumentowali je zgodnie z tym przepisem, a sporządzona przez nich dokumentacja została już zatwierdzona. W przypadku przyjęcia Projektu, w/w uprawnienia ulegną poważnemu ograniczeniu w porównaniu ze stanem dotychczasowym.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 projektu ustawy zmieniającej, przedsiębiorca, który 1) na podstawie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznanie złoża kopaliny udzielonej przed dniem wejścia w życie Projektu, 2) rozpoznał złożo kopaliny i 3) udokumentował je w stopniu umożliwiającym sporządzenie projektu zagospodarowania złoża oraz 4) przed dniem wejścia w życie Projektu uzyskał decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczną tego złoża, będzie nadal posiadał roszczenie o ustanowienie na jego rzecz użytkowania górnictwem z pierwszeństwem przed innymi przez okres 5 lat od dnia doręczenia decyzji zatwierdzającej dokumentację geologiczną tego złoża.

Zgodnie z ust. 2, przedsiębiorca, który 1) na podstawie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznanie złoża kopaliny, z wyłączeniem złoża węglowodorów, udzielonej przed dniem wejścia w życie Projektu 2) rozpoznał złożo kopaliny i 3) udokumentował je w stopniu umożliwiającym sporządzenie projektu zagospodarowania złoża oraz 4) oraz dopiero po dniu wejścia w życie Projektu uzyskał decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczną tego złoża (ostateczną) będzie posiadał roszczenie o ustanowienie na jego rzecz użytkowania górnictwem z pierwszeństwem przed innymi już tylko przez okres 3 lat od dnia doręczenia decyzji zatwierdzającej dokumentację geologiczną tego złoża.

Przedsiębiorca, który złożyłby wniosek o zatwierdzenie dokumentacji geologicznej przed, a uzyskałby decyzję zatwierdzającą dokumentację po dacie wejścia w życie Projektu miałby tylko trzy lata na skorzystanie z przysługującego mu prawa. Takie zróżnicowanie budzi zasadnicze wątpliwości. Data uzyskania decyzji – czyli data wydania decyzji przez organ koncesyjny – jest bowiem tylko częściowo zależna od przedsiębiorcy. Mogą zachodzić sytuacje gdy w sprawach wszczętych

równoległe decyzje zostaną wydane przez organ koncesyjny w różnych datach; jedna przed, a druga po wejściu w życie ustawy. Będą wówczas posiadali różne uprawnienia. Takie rozwiązanie należy uznać za niekonstytucyjne, ponieważ różnicuje sytuacje przedsiębiorców w oparciu o czynniki, które są od nich niezależne – np. szybkość procedowania organów koncesyjnych. Należy zatem uznać, iż przepis intertemporalny zawarty w art. 13 nie chroni w dostateczny sposób interesów przedsiębiorców, który pod rządem dotychczasowych przepisów pgg ponieśli nakłady na rozpoznanie złóż i udokumentowali je w stopniu umożliwiającym sporządzenie projektu zagospodarowania złoża, złożyli w terminie wnioski, ale decyzję zatwierdzającą tę dokumentację uzyskali po dacie wejścia w życie Projektu.

W przypadku węglowodorów autorzy projektu wprowadzają wymóg uzyskania zatwierdzenia już dokumentacji geologiczno-inwestycyjnej, a nie tylko sporządzonej wcześniej geologicznej. To rozwiązanie narusza interesy w toku i prawa nabyte obciążając przedsiębiorców dodatkowym obowiązkiem.

Dostosowywanie dokumentacji geologicznej

Zgodnie z art. 15 ust. 3 projektu ustawy zmieniającej do postępowań o zatwierdzenie dokumentacji geologicznej złoża węglowodorów, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie Projektu, będzie się stosować już przepisy pgg w brzmieniu nadanym Projektem.

Takie rozwiązanie oznacza, że przedsiębiorcy będą musieli dostosować dokumentację do nowych przepisów. Autorzy Projektu powinni byli określić jednak odpowiedni dodatkowy termin na dostosowanie tej dokumentacji, w szczególności w przypadku określonym w art. 15 ust. 3 – czyli dostosowania dokumentacji w trakcie postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie Projektu. W przypadku gdy w dacie wszczęcia postępowania przedsiębiorca przedstawił dokumentację spełniającą wymogi pgg w brzmieniu obecnie obowiązującym, a w trakcie tego postępowania weszły w życie przepisy Projektu, konieczne staje się bądź rozpatrzenie na dotychczasowych warunkach lub wymóg wprowadzenia do dokumentacji odpowiednich zmian wynikających z nowego brzmienia przepisów – zmienionych Projektem. Racjonalne jest, aby przedsiębiorcy mieli co najmniej dodatkowy czas aby była realna możliwość dostosowania dokumentacji w trakcie postępowania o jej zatwierdzenie.

Prawa do korzystania z informacji geologicznej z dokumentacji zatwierdzonej po wejściu w życie nowego prawa sporządzonej na podstawie koncesji, która wygasła przed tą datą

Zgodnie z art. 16 ust. 2 projektu ustawy zmieniającej tylko przedsiębiorca, który 1) wykonał prace będące źródłem informacji geologicznej na podstawie decyzji, która utraciła moc przed dniem wejścia w życie Projektu oraz 2) uzyskał po dniu wejścia w życie Projektu decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczną złoża kopaliny, a w przypadku złóż węglowodorów uzyskał decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczno-inwestycyjną tego złoża ma przysługiwać wyłączne prawo do korzystania z tej informacji w celu ubiegania się o wykonywanie działalności m.in. eksploatacyjnej, w okresie 5 lat od dnia utraty mocy tej decyzji. Ten przepis utrzymuje dotychczasowe zasady chroniąc prawa nabyte.

Wnioski

1. Nadal zarządzanie zasobem informacji geologicznej jako przedmiotem prawa podmiotowego Skarbu Państwa nie jest i nie będzie uregulowane w korelacji i komplementarnie do zarządu jej nośnikami, utrwaleniami, zawierającymi też utwory własności intelektualnej jakimi są przedmioty prawa własności przemysłowej i autorskiej w dokumentacjach geologicznych.
2. Ochronie informacji geologicznej, tak co do nieuprawnionego dostępu jak i korzystania bez tytułu prawnego w zakresie przedmiotowym prawa geologicznego i górniczego, powinna towarzyszyć ochrona prawno autorska, metod i technologii, know-how oraz tajemnic przedsiębiorcy przemysłowej i handlowej, gdyż dokumenty i dokumentacja geologiczno-górnicza, koreferaty, recenzje, analizy stanowiące nośniki informacji geologicznej mogą być także jednocześnie, w zakresie nierozłącznym, nośnikiem przedmiotów praw własności intelektualnej.
3. Wymaga pilnej weryfikacji z jednej strony projektowane zaostrezenie i rygorystyczne, jakkolwiek nieprecyzyjne, norm bieżącego przekazywania danych geologicznych i próbek, a z drugiej drastyczne ograniczenie, również przedmiotowo niejednoznaczne, zakresu przekazywania Skarbowi Państwa informacji geologicznej.
4. Przepisy przejściowe naruszają prawa nabyte i interesy w toku przedsiębiorców, którzy na podstawie koncesji i umów użytkowania górniczego zrealizują projekty robót geologicznych, lecz nie zdążą sporządzić, złożyć i uzyskać zatwierdzenia dokumentacji geologicznych przed dniem wejścia w życie zmian prawa geologicznego i górniczego.

Czarna Hańcza

fol. Teresa Świerubska